

Okuduğum kitaplar

On gün sona erip de Garabet Efendi ile Mannik Hatun mahalleye geri döndüklerinde konu komşu kapıya döküldü. İlerki evden Hanife Teyze, yaşına bakmadan kosmaya cabalıyor, bir yandan da, "Neymiş göz, karnında ne derdin varmış?" diyor... Hüsnüye Hanım ise hem Manniğin atlı arabadan inmesine yardım ediyor, hem de onu soru yağmuruna tutuyordu:

- Ne'miş, ne'miş Allasen? Hep dümbelek gibi karnılan mı gezecezi? Deyiversene kız, diye sıkıştırıyordu arkadaşını.

Derken Garabet Ağanın gür sesi sokağı inletti :

- Ey gongşular, duyduk duymadık demeyin. Mannik Hatun gebedir. Bana bir çocuk daha hediye edecektir.

İşte küçük Arşaluys'un aileye katılma öyküsü böyle.

Yedi yıl su gibi aktı. "Şu yaz bir geçsin, Arşaluys'um da artık okullu olacak," diyordu anası.

Yaz bitmedi, bitemedi...

Bir gece sabaha karşı, Arşaluys üç ev ötede oturan yengesigilin evinden yükselen çığlıkları uyanı. Şafak henüz söküyordu. Yavaşça yatağından kalktı, çiçekli şalvarını ayağına geçirdi, bahçeye koştu. Çocuğu bir içgüdüyle adını bile bilmediği geniş gövdeli ağaca tırmanıp dallarının arasına gizlendi.

Gökyüzü ağarmıştı ki... Herşeyi gördü. İki kişi eniştesi Kevork'u kollarından tutmuş sürüküyorlardı...

Anais M. MARTIN

Balkabakları/Pencere Yayınları, 2007

★★★

Pandeli 1920 yılının Temmuzunda bir akşam vapurdan çıkmış, Panayia yolunda, eve doğru dalgın yürüyordu. Önünde sekiz-on eşeklik bir kafil, kendi yorgun adımlarının hızında tıngır tıngır yokuşu tımanıyordu. Eşeklerin küfeleri Marsilya tuğlaları yükledi.

Abbas Paşa köşkünün önünden gelen yolla Panayia'nın keşiştiği yerde, birden, nereden çıkırsa iki çocuk grubu karşılaşıverdi.

Abbas Paşa tarafından gelenler Rum çocukları. Yokuştan inenler ise Tepe Mahallesinin Türk çocukları. Birbirlerine "Kato Kemal!", "Kahrol Venizelos!" diye bağırarak koca koca taşları insafsızca savuruyorlardı. Cepheledeki savas, tarafların gösterdiği aynı canını disine takmışlıkta, çocuklar arasında tekrarlanıyordu.

Yaklaşık otuz çocuk birbirine girdi. Havada uçan taşlardan pek çoğu eşeklere isabet etti. Eşekler anırsarak ve havada çifteler savurarak sağa sola kaçıyorlardı. Yüklü yola saçılmış, her taraf kırmızı tuğla kırıklarıyla dolmuştu.

Pandeli, yan delirmiş biçimde üstüne gelen eşek kafilisini görünce kaçacak yer bulamadı. Havada uçan taşlardan biri de onun alınına gelmişti. Ama eşiğin çarpmasıyla sırt üstü düştüğünde, göğsüne basan koca nallarn acısından başının acısını duymadı...

Feryal Orhon BASIK

Küçük Ahsap Evi/Galata Yayınları, 2006

★★★

Merhum müzisyen Cinuçen Tanrıkorur'a göre "Mehterhane", Hunlar zamanındaki adı Tuğ olan ve vurmali sazlarla nefesi sazlardan oluşan askeri mızıkla okulunun Fatih'ten sonra aldığı isim. Savaşta ordunun önünde giden kös, davul, nakkare, zil, çevgan, çalpara, çengi harbi, zurna ve boru gibi onlarca çalgının adları, İslamiyet'ten sonraki adlar.

Önceden bunlar Türkçe imiş. Örneğin, eskiden zurna, yurağ imiş. Zilin eski adı "çeng". Osmanlı müziğinin en büyük vurmali enstrümanı kös. Padişahı temsil ediyor, onun izniyle çalınıyor, develerle taşıyor. Tevatiire göre Viyana kuşatmasından kesin dönüş yaparken Osmanlılar pek çok eşyayı arkada bırakıyor. Köser bırakılanların başında. Bir başka tevatiir, Avrupalılar Osmanlılardan kösü 15. yüzyılda dinliyorlar ve 17. yüzyıla gelindiğinde geliştirilmiş kös benzeri bir enstrüman orkestranın tam göbeğinde. Avrupalıların kösten araklayarak ürettikleri enstrümanın "gavurca" adı timbal ya da timpani. İstanbullu Zilciyan ailesinin 1623'ten beri yapıp бүтүн dünyada Türk zilleri olarak meşhur ettiği rakipsiz ziller 1680'de ilk kez Strungk tarafından "Esther" operasında kullanılmış...

Bilmece: Ataları 1623'te Trabzon'dan İstanbul'a gelerek Samatya'da yerleşen Zilciyan ailesi zilden önce ne ürettiyordu?

- Saat
- Kazan
- Kepçe
- Dümbek

Ahmet Turhan ALTINER

Yaşama Sanatı/Boyut Yayınları, 2009